UCHWAŁA Nr 1/01/2023

Kolegium Sądu Najwyższego

z dnia 30 stycznia 2023 r.

w sprawie zaopiniowania projektu zarządzenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w sprawie regulaminu Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego

Na podstawie art. 22 § 2 pkt 1 w związku z art. 98 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1904 oraz z 2022 r. poz. 480, 1259, 2280 i 2600) oraz w związku z § 61 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. – Regulamin Sądu Najwyższego (Dz.U. poz. 1489) uchwala się, co następuje:

§ 1.

Opiniuje się pozytywnie projekt zarządzenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w sprawie regulaminu Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Kolegium Sądu Najwyższego

dr hab. Małgorzata Manowska

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

ZARZĄDZENIE nr .../2023
PIERWSZEGO PREZESA SĄDU NAJWYŻSZEGO

z dnia 30 stycznia 2023 r.

w sprawie regulaminu Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego

Na podstawie art. 14 § 1 pkt 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 oraz z 2022 r. poz. 480, 1259, 2280 i 2600) oraz § 61 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. – Regulamin Sądu Najwyższego (Dz. U. poz. 1489) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1
Przepisy ogólne

§ 1.

Zarządzenie określa strukturę oraz szczegółowy zakres czynności Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, zwanego dalej „Biurem".

§ 2.

Biuro wykonuje zadania związane z:

1) pełnieniem przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Sąd Najwyższy funkcji związanych z pieczą nad zgodnością z prawem i jednolitością orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych oraz oceną spójności i jednolitości prawa stosowanego przez sądy, w tym w zakresie orzecznictwa dyscyplinarnego;
2) przedstawianiem przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego właściwym organom opinii o projektach ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektach ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego;
3) wykonywaniem obowiązków wynikających z ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 902), z uwzględnieniem § 62 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. – Regulamin Sądu Najwyższego.

Rozdział 2
Struktura organizacyjna

Oddział 1
Przepisy ogólne

§ 3.

Biuro składa się z członków Biura oraz pracowników administracyjnych i obsługi.

§ 4.

1. Biurem kieruje dyrektor, a pracami działów – w razie potrzeby ich wyznaczenia – naczelnicy.
2. Dyrektora Biura powołuje i odwołuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.
3. Naczelnika działu wyznacza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego na uzasadniony wniosek Dyrektora Biura.

§ 5.

1. W Biurze działa sekretariat, którym kieruje kierownik sekretariatu.
2. Sekretariat zapewnia obsługę biurową czynności Biura, w szczególności przyjmuje i wysyła korespondencję, kieruje polecenia Dyrektora Biura do właściwych działów, uzgadnia terminy przyjęcia interesantów i wykonuje inne czynności zlecone przez Dyrektora Biura lub naczelnika działu.

Oddział 2
Działy w Biurze i ich właściwość

§ 6.

Biuro dzieli się na:
1) Dział Prawa Prywatnego;
2) Dział Prawa Publicznego;
3) Dział Prawa Międzynarodowego.

§ 7.

Do właściwości Działu Prawa Prywatnego należą sprawy z zakresu:
1) prawa cywilnego;
2) prawa gospodarczego;
3) prawa własności intelektualnej;
4) prawa rodzinnego i opiekuńczego;
5) rejestrów;
6) ochrony danych osobowych;
7) prawa pracy.

§ 8.

Do właściwości Działu Prawa Publicznego należą sprawy z zakresu:

1) prawa konstytucyjnego;
2) ustroju i organizacji wymiaru sprawiedliwości;
3) zamówień publicznych;
4) ochrony konkurencji i konsumentów;
5) praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową;
6) regulacji energetyki, telekomunikacji i poczty, transportu kolejowego oraz rynku wodno-kanalizacyjnego;
7) prawa wyborczego;
8) prawa ubezpieczeń społecznych;
9) prawa karnego i postępowań dyscyplinarnych.

§ 9.

Do właściwości Działu Prawa Międzynarodowego należą sprawy z zakresu prawa międzynarodowego i europejskiego, w tym dotyczące wolności i praw człowieka oraz współpracy międzynarodowej.

§ 10.

Do zakresu czynności działów w Biurze, w zakresie ich właściwości, należy w szczególności realizacja zadań związanych z:

1) przygotowywaniem na zlecenie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Prezesów Sądu Najwyższego projektów wniosków o podjęcie uchwał mających na celu rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni prawa, jak również analiz dotyczących takich rozbieżności;
2) przygotowywaniem projektu uwag Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o stwierdzonych nieprawidłowościach lub lukach w prawie, których usunięcie jest niezbędne dla zapewnienia praworządności, sprawiedliwości społecznej i spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej;
3) wykonywaniem zleconych prac analitycznych i problemowych, w szczególności analiz orzecznictwa Sądu Najwyższego lub innych sądów oraz ocen spójności i jednolitości prawa;
4) przygotowywaniem opinii do projektów ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego;
5) przygotowywaniem projektu corocznej informacji o działalności Sądu Najwyższego oraz stwierdzonych w związku z nią istotnych problemach, w tym wynikających z orzecznictwa;
6) przygotowywaniem projektów wniosków Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą;

7) przygotowywaniem stanowisk w postępowaniach przed sądami i trybunałami międzynarodowymi;
8) opracowywaniem Biuletynu Sądu Najwyższego oraz wykonywaniem innych prac wydawniczych;
9) uczestniczeniem, w zakresie określonym przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w pracach legislacyjnych, w tym w posiedzeniach komisji parlamentarnych jako osoby wyznaczone do reprezentowania Sądu Najwyższego w rozumieniu art. 14 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym;
10) wykonywaniem innych czynności zleconych przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesów Sądu Najwyższego, w szczególności prowadzeniem korespondencji w imieniu Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz rozpatrywaniem skarg i wniosków, do których rozpatrzenia właściwy jest Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego;
11) analizowaniem prawa europejskiego, w szczególności w zakresie zgodności z prawem krajowym i opracowywaniem informacji w tym zakresie;
12) analizowaniem orzecznictwa trybunałów europejskich i opracowywaniem informacji w tym zakresie;
13) przygotowywaniem analiz prawnych dotyczących stosowania prawa europejskiego w konkretnych sprawach.

§ 11.

1. W Biurze tworzy się Referat ds. dostępu do informacji publicznej, który wykonuje zadania określone w zarządzeniu nr 131/2022 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2022 r. w sprawie udostępniania orzeczeń Sądu Najwyższego, wokand i informacji o sprawach sądowych w Sądzie Najwyższym oraz podawania do wiadomości publicznej wyroków sądów dyscyplinarnych na stronie podmiotowej Sądu Najwyższego.
2. Referatem ds. dostępu do informacji publicznej kieruje kierownik, którego na uzasadniony wniosek Dyrektora Biura wyznacza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego spośród członków Biura albo pracowników będących urzędnikami państwowymi.

Rozdział 3
Zakres czynności i organizacja pracy Biura

Oddział 1
Przepisy ogólne

§ 12.

Dyrektor Biura może, w celu zapewnienia równomiernego obciążenia pracą członków Biura, zlecić im wykonywanie zadań spoza zakresu właściwości działu, do którego są przyporządkowani.

§ 13.

Dyrektor Biura powołuje na polecenie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub z własnej inicjatywy zespoły problemowe dla opracowania określonych zagadnień lub grup zagadnień prawnych.

§ 14.

Biuro opracowuje na zlecenie Pierwszego Prezesa Najwyższego bądź – za zgodą Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego – na zlecenie Prezesów Sądu Najwyższego kierujących pracami poszczególnych izb biuletyny dotyczące orzecznictwa tych izb lub inne materiały.

§ 15.

Biuro przygotowuje, nie później niż do końca pierwszego kwartału kolejnego roku kalendarzowego projekt uwag o stwierdzonych w poprzednim roku kalendarzowym nieprawidłowościach lub lukach w prawie, których usunięcie jest niezbędne dla zapewnienia praworządności, sprawiedliwości społecznej i spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, który przedstawia Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego.

Oddział 2
Monitorowanie orzecznictwa Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz sądów wojskowych

§ 16.

1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zleca Biuru monitorowanie orzecznictwa Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz sądów wojskowych pod kątem możliwości przedstawienia wniosku o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu w składzie 7 sędziów lub innym odpowiednim składzie.
2. W ramach zapewnienia zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych oraz sądów wojskowych, jak również jednolitości wykładni stosowanego prawa przez sądy, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego może zlecić Biuru podjęcie współpracy z prezesami sądów powszechnych oraz wojskowych w celu bieżącego monitorowania ich orzecznictwa. W tym celu Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego może wskazać członków Biura odpowiedzialnych za kierowanie współpracą z prezesami sądów powszechnych oraz wojskowych.

§ 17.

1. Wyniki analizy orzecznictwa Sądu Najwyższego, sądów powszechnych lub sądów wojskowych dotyczące istotnych problemów interpretacyjnych oraz rozbieżności w wykładni prawa Biuro publikuje w ramach serii wydawniczej „Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd Orzecznictwa", zwanej dalej „Przeglądem".
2. Wydawcą Przeglądu jest Sąd Najwyższy.

3. Przegląd wydawany jest w formie elektronicznej lub drukowanej. Wersja elektroniczna jest umieszczana na stronie podmiotowej Sądu Najwyższego.
4. Ustanawia się Radę Naukową „Studiów i Analiz Sądu Najwyższego. Przegląd Orzecznictwa", w skład której wchodzą:
   1) Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego jako przewodniczący Rady Naukowej;
   2) Dyrektor Biura jako zastępca przewodniczącego Rady Naukowej;
   3) trzej członkowie Rady Naukowej powołani przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w drodze zarządzenia.

Oddział 3
Badania naukowe w Biurze

§ 18.

1. W ramach realizacji zadań związanych z dbałością o zgodność z prawem oraz jednolitość orzecznictwa, Biuro prowadzi badania naukowe, których wyniki przedstawia w seriach wydawniczych:
   1) „Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Materiały naukowe";
   2) „Monografie Biura Studiów i Analiz".
2. Celem serii wydawniczych, o których mowa w ust. 1, jest prezentacja opracowań naukowych przygotowanych w Biurze, których przedmiotem jest analiza bieżących zagadnień z zakresu prawa sądowego, w szczególności związanych z koniecznością zapewnienia jednolitości orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych.
3. Serie wydawnicze, o których mowa w ust. 1, wydawane są w formie elektronicznej lub drukowanej. Wersje elektroniczne są umieszczane na stronie podmiotowej Sądu Najwyższego.
4. Ustanawia się Radę Naukową serii wydawniczych, o których mowa w ust. 1, w skład której wchodzą:
   1) Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego jako przewodniczący Rady Naukowej;
   2) Dyrektor Biura jako zastępca przewodniczącego Rady Naukowej;
   3) trzej członkowie Rady Naukowej powołani przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w drodze zarządzenia.

Oddział 4
Zlecanie czynności Biuru

§ 19.

1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w tym wymagających pogłębionej lub interdyscyplinarnej analizy, której sporządzenie przez asystentów sędziego Sądu Najwyższego wykonujących czynności w danej izbie jest niemożliwe lub znacznie utrudnione, Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą izby może zlecić Biuru wykonanie czynności, w zakresie przewidzianym w § 56 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta

Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. – Regulamin Sądu Najwyższego, związanych z pracami izby. Zlecenie wymaga uzyskania zgody Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

2. W zakresie nieprzewidzianym w § 56 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. – Regulamin Sądu Najwyższego Prezes Sądu Najwyższego może, za zgodą Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, zlecić Biuru wykonywanie analiz orzecznictwa Sądu Najwyższego, sądów powszechnych lub sądów wojskowych, w zakresie w jakim wykracza to poza możliwości przeprowadzenia analizy przez pracowników Sądu Najwyższego zatrudnionych w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego na stanowisku asystenta-specjalisty do spraw orzecznictwa lub asystenta-specjalisty do spraw prawa europejskiego.
3. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, działając w porozumieniu z Prezesem Sądu Najwyższego kierującym pracą danej izby, może wyznaczyć członka Biura do współpracy z tym Prezesem Sądu Najwyższego w zakresie związanym z realizacją bieżących zadań izby Sądu Najwyższego, której pracą ten Prezes kieruje.

Rozdział 4
Przepisy końcowe

§ 20.

Znosi się dotychczasowy podział Biura na działy ustalony zarządzeniem nr 106/2020 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Regulaminu Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego i określone w tym zarządzeniu działy.

§ 21.

Traci moc zarządzenie nr 106/2020 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Regulaminu Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

§ 22.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lutego 2023 r.

dr hab. Małgorzata Manowska
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

UZASADNIENIE

1. Założenia projektu

Celem projektu jest usprawnienie funkcjonowania Biura Studiów i Analiz, w szczególności przez określenie jego nowej struktury. W ocenie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego projektowane zarządzenie pozwoli na uporządkowanie tej problematyki i tym samym lepszą realizację zadań wyznaczonych Biuru Studiów i Analiz przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 z późn. zm.).

Z jednej strony projekt zmierza do zniesienia wyodrębnionych dotychczas działów, które w praktyce nigdy nie funkcjonowały (Dział Postępowań Dyscyplinarnych), a z drugiej – do zniesienia działów, do których wpływ był najmniejszy. Pozwoli to na wyodrębnienie większych jednostek organizacyjnych, szersze wykorzystanie potencjału intelektualnego członków Biura Studiów i Analiz wykonujących pracę w działach o stosunkowo małym wpływie i tym samym bardziej równomierne rozłożenie obowiązków.

W pozostałym zakresie projektowane zarządzenie zasadniczo powiela rozwiązania wynikające z przepisów zarządzenia nr 106/2020 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie regulaminu Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

2. Rozwiązania szczegółowe

Projektowane zarządzenie składa się z czterech rozdziałów. Przepisy zawarte w rozdziale 1 określają zakres przedmiotowy zarządzenia oraz przedmiot działalności Biura Studiów i Analiz, wynikający z art. 101 § 1 ustawy o SN.

Rozdział 2 zawiera przepisy określające strukturę organizacyjną Biura Studiów Analiz. W miejsce dotychczasowych pięciu działów, tj. Działu Prawa Cywilnego, Działu Prawa Karnego, Działu Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Działu Prawa Konstytucyjnego i Spraw Publicznych oraz Działu Postępowań Dyscyplinarnych proponuje się podział na trzy działy, tj. Dział Prawa Prywatnego, Dział Prawa Publicznego i Dział Prawa Międzynarodowego. Dotychczasowa struktura organizacyjna obejmowała bowiem Dział Postępowań Dyscyplinarnych, do którego nie przyporządkowano żadnego pracownika i który w praktyce nigdy nie funkcjonował. Zniesieniu ulega Dział Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, do którego wpływ spraw był najmniejszy. W całym 2022 r. odnotowano wpływ jedynie nieco ponad 130 sprawy, z czego: 1) w ok. 40 sprawach czynności podejmowano na zlecenie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Szefa Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesów Sądu Najwyższego, 2) w ok. 20 sprawach czynności podejmowane były w związku z działalnością innych organów, 3) ok. 70 sprawach dotyczyło opiniowania projektów aktów prawnych, z których co do części nie wniesiono uwag, a w części uznano je poza zakresem opiniowania wynikającym z art. 1 pkt 1 ustawy o SN, 4) w 3 sprawach sporządzono projekty wniosków Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do Trybunału Konstytucyjnego. Taki wpływ sprawia, że potencjał intelektualny członków Biura Studiów i Analiz wykonujących pracę w tym dziale nie jest w pełni wykorzystywany.

Wyodrębnienie Działu Prawa Prywatnego i Działu Prawa Publicznego jest wyrazem uwzględnienia kryterium przedmiotowego przy wyznaczeniu kognicji danej jednostki organizacyjnej Biura Studiów i Analiz Sądu oraz stanowi nawiązanie do zakorzenionego w doktrynie dychotomicznego podziału na prawo publiczne i prawo prywatne, dokonywanego w oparciu o przedmiot regulacji, charakter podmiotów oraz metodę regulacji i kształtowania stosunków prawnych. Z kolei wyodrębnienie Działu Prawa Międzynarodowego wynika z gwałtownego wzrostu spraw z zakresu prawa międzynarodowego i europejskiego, w tym dotyczących wolności i praw człowieka, co ma związek z coraz liczniejszymi postępowaniami przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka oraz Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wymaga to specjalizacji w zakresie współpracy międzynarodowej z tymi organami.

Rozdział 3 zawiera rozwiązania nieróżniące się znacząco od tych, które funkcjonują na gruncie dotychczasowego zarządzenia nr 106/2020 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie regulaminu Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

W rozdziale 4 zawarto przepisy epizodyczne i końcowe. W związku ze zmianą struktury organizacyjnej Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego konieczne jest zniesienie dotychczasowych Działów: Prawa Cywilnego, Prawa Karnego, Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Prawa Konstytucyjnego i Spraw Publicznych oraz Postępowań Dyscyplinarnych. Jednocześnie uchyleniu podlegać musi zarządzenie nr 106/2020 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie regulaminu Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

Proponuje się, aby projektowane zarządzenie weszło w życie w dniu 1 lutego 2023 r.